

Porabje

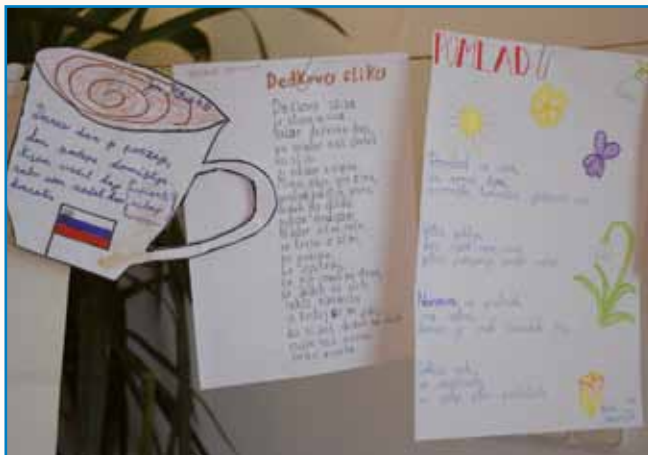
Tednik Slovencev na Madžarskem • Monošter, 28. marca 2024 • Leto 34, št. 13

PRED VÜZENSKIMI SVETKI PO PORABSKOJ KRIŽNOJ PAUTI

PRETEKLOST NAS NA POSEBEN NAČIN DOLOČA
stran 3

KAVA POVEZUJE, POEZIJA POVEŽE. LITERA PO NAŠEN.
stran 5

DJAVKALA SVA OBADVA
stran 8

PRED VÜZENSKIMI SVETKI PO PORABSKOJ KRIŽNOJ PAUTI

25. marciuša 2023 so vörni krščeniki svetili den Vcéplene Mardje, bila sta dva kedna do veuke sobote. Sodelavci Državne slovenske samouprave (DSS) so na gausti gledali v nébo, vej so pa sombotelski pūšpek dr. János Székely vr-

svetov mešov v števanovskoj cerkvi, štero so služili plebanoš Tibor Tóth, liturgijo pa je spejvo domanji cerkveni pevski zbor. »Zranje bau cvejtna nedela, za en malo do tū sveti vüzenski prazniki,« nam je eške pred mešov tomačo

14 postajaj, štere je DSS dala postaviti s pomočjav Vlade Madžarske. »Tau se tak šika, vej pa vsakša štacija má svojo pesem pa tisto moremo tam tapopejvati,« smo čuli od strine Iluš Dončec po tistom, ka so pri andovskoj II. postaji končali molitev pa vküpnno premišlavanje o trpljenji Kristoša. »Če de mogauče, pejški dém do slejdnje štacije. Tau človöki pomaga, ka bi se v düši k reda djau na té velki svetek, na tau Goristanenje. Ešče sem nej üšla tak daleč pejški, depa zdaj probam,« so od nas slobaud vzeli strina Iluš, gda so se s prauškarami napautili dale prauti središči vesnice.

»Tau paut leko maš za düšo, za tejlö ali za vöro,« nam je med stapanjom tapravo predsednik DSS Karči Holec, šteri je dau idejo za tau križno paut in za letošnjo jubilejno prauško tö. »Gnesden, gda

rejšo lüstvo odi, smo med pesmarcami srečali mlado Veričanko Krisztino Gyécsek-

Komisije za kulturo DSS Iluška Bartakovič, štera je bila vodja senčarskoga tala prau-

ške. »Dja sem že večkrat ojdla na romanje, de sem pa nej pazila, ka trbej delati. Skor vsikdar je biu z nami dühovnik, gda smo molili, smo molili, gda smo spejvali, smo spejvali. Zdaj, gda sem dja vodja, pa sem mogla vse djenau pogledniti.«

Istina, plebanoš Tibor Tóth so nej mogli biti na gnauk na bejdvej talaj prauške. Po tistom, ka so držali zaključno molitev pri ritkarovskom zvoniki, so se naglo odpe-

Števanovski tau križne poti se je s vküpnov molitvijov končo pri ritkarovskom zvoniki. »Če štoj stauipi na tau paut, si vzeme čas za en den, leko spozna vse porabske vesi, po dolaj pa bregaj,« pravi Karči Holec.

nau tisti den posvečali nauvo Porabsko križno paut. Blagoslov je rejsan prišo od vrkaj tö, slovenske vörnike pa je tau nej nazajdržalo, ka bi v déži ranč tak v lejpom številu vküpprišli pri vsej štirinajset štacijaj.

Dež je üšo na prvi petek v lanjskom augustuši tö, gda je na pozvanje sombotelskoga pomožnoga pūšpeka Szabolcsa Benedeka Feketena dosta vörniov s cejle pūšpekije ojdlo po Porabskoj križnoj pauti. Leko pa povejmo, ka je Baug letos 23. marciuša ovak blagoslovo domanje slovenske prauškare: z lejpim sprtoletnim vrejmenom.

Kak so nam porabski plebanoš Tibor Tóth ovadili, má ta kalvarija vrnau telko kilomejterov, kelko lejt je živo Jezoš – tritresti. Sodelavci DSS pa so nej steli, ka bi vörniki preveč trüdni gratali, zatok so na oblejtnico posvečanja organizérali dve poti: edno od Števanovec prejk Andovec do Verice-Ritkarovec, drügo pa od Gorenjoga Sinika prejk Dolenjoga Sinika pa Sakalauvec do Slovenske vesi. Den prauške se je začno s

dühovnik. »Takšoga ipa se vören človek v düši približa misteriji in Božoma svejti,

Štacije so dostakrat na najlepšom mesti vesi, tak je tau na Dolenjom Siniki tö. Depa kak plebanoš Tibor Tóth pravijo: »Takša križna paut ne slüži samo čüdivanji nad lepotami narave, liki človöki dá priliko za düševno punjenje tö.«

bole leko razmej, ka je Jezoš včino za nas, gda je na križi trpo. Po Kristošovoj kalvariji pa krščeniki odijo že od najstarejši časov.»

Števanovski tau letošnje križne poti se je začno pri XIV. štaciji, spodkar v dolej, od kec so prauškarge prišli nazaj gor k I. štaciji v središči vesi. Če rejsan jim je malo sape sfaldjavalo, so pri križi donk vküper molili in spejvali. Tak je tau bilau tisti den pri vsej

tak brž živémo pa se vse tak hitro vrti, je dobro, če si vzemeš en den, si malo počineš, se malo pomiriš. Zvün toga je ta paut dobra za vörne katoličane tö, šteri leko zmejs molijo, ka je ešče bola aktualno zdaj pred vüzmom. Tretja varianta pa je za turiste, vej je pa paut vodena in rejtke so takše poti, na šteraj eden kraug napraviš.»

Če rejsan bi človek čako, ka na takše prauške samo sta-

-Zsöks tö. »Že gda sem sploj mala bila, sem ojdla k meši. Vidlo se mi je tam pa so me pitali, če bi nej nutstaupila v pevski zbor. Zdaj v števanovskoj cerkvi vküper spejvam z babicov in sve si brodile, ka ve spejvale na toj prauški pri štacijaj v Števanovci, v Andovci pa na Verici,« smo čuli od varaške vzgojiteljice.

Prauškare je pri vsakšoj postaji čakalo domanjo lüstvo. Tak je tau bilau na Gorenjom Siniki tö, gde so romarom blagoslov na paut ranč tak plebanoš Tibor Tóth dali. Tam so zrankoma skor v gnakom cajti z mesta šli kak v Števanovci. Vejmo, ka je Gorenji Sinik duga ves, donk je prauškare do konca vesnice sprevodilo dosta domanji lidi. Po tistom je menjšo skupino čakala duga paut do Dolenjoga Sinika, na šteroj so nej enjali moliti in spejvati. »Priesli smo s sebov molitvene knige, de smo pa že prvim prejkpoglednili, ka trbej na ednoj križnoj pauti delati,« nam je zavüpala predsednica

lali prejk v Sakalauvec in se tam pridružili stalnomi diakoni Roberti Časari pa tistim prauškarom. »Dugo smo ojdli od Gorenjoga Sinika, zmejs smo dosta molili in popejvali,« nam je pripovedjala Marija Gašpar Vajda s Sakalauvec. »Pri nas v vesi mamö edno kračišo križno paut, vsakšo soboto zadvečerka v tretjoj vöri táodimo. Tak se nalečüvlemo na vüzenek. Že gda smo mlajši bili, smo vsikdar ojdli Boga molit, tak sem gorazrasla.«

Cejlodnevna križna paut se je končala pri XIII. štaciji paul leg cintora v Slovenskoj vesi, gde so vküpnno molitev kauli petdeset vörniov vodili porabski plebanoš. Za konec aj tū stogijo rejči Karčina Holec: »Pravijo, ka vsakši človek nosi svoj križ, tak mi, porabski Slovenci tö. Vüпам, kak od štacije do štacije odimo po tajoj pauti, za sebov njamo vse tiste težave, štere so najbolje žmetne bilé za našo lüstvo ...«

-dm-

Franci Just – prejemnik kulturne nagrade Mestne občine Murska Sobota za življenjsko delo

Preteklost nas na poseben način določa

Profesor slovenščine Franci Just, ki se veliko ukvarja s publicistiko in literarnozgodovinskimi raziskavami, že vrsto let preučuje tudi književnost in jezikovno-kulturni položaj slovenske narodne skupnosti v Porabju. O slednjem smo v našem časopisu že velikokrat pisali in prav gotovo še bomo, zato

v Gornji Radgoni, v katero smo se preselili, ko sem bil star šest let. Z Gornjo Radgono sem še vedno zelo povezan, saj tam živita obe sestri ter bratranec in sestrična, s katerimi se redno srečujemo.»

Franci Just se je po končani osnovni šoli in gimnaziji, ki jo je obiskoval v Mariboru,

kolesari in planinari. Pravi, da je osvojil večino najvišjih slovenskih gora. Tudi do izvirov obeh »naših« rek, Rabe in Mure, ki sta v sosednji Avstriji, se je že povzpел.

Franci Just, ki je že od vsega začetka zaposlen kot profesor slovenščine na soboški Srednji poklicni in tehniški šoli, pravi, da bo tu svojo službeno pot tudi kmalu končal. Bo torej imel več časa za publicistično delo in literarnozgodovinske raziskave, ga pobaram. »Upam, da mi bo zdravje služilo, tako da bom še naprej lahko pisal in raziskoval,« odgovori Just, ki je v založbi Franc-Franc – ustanovila sta jo s pisateljem Ferijem Lainškom – v letih 1992-2016 urejal več knjižnih zbirk in sodeloval pri organizaciji tradicionalnih literarnih festivalov Srečanja slovenskih mladinskih pisateljev Oko besede in festivala narečne književnosti Dialekta. Sicer pa se vse od 80. let prejšnjega stoletja veliko posveča literarnozgo-

polovici 20. stoletja (2000), Besede iz Porabja, besede za Porabje. Pregled slovstva pri Porabskih Slovencih (2003), Panonski književni portreti

preteklost na poseben način določa. Zato smo zasnovali knjižno zbirko, s katero želimo, predvsem ob okroglih obletnicah, predstaviti naše

Franci Just (na sredini) in Štefan Kardoš na literarnem večeru v knjigarni v Ljovu leta 2018

bomo tokrat pozornost namenili drugim temam. Ob letošnjem kulturnem prazniku je Franci Just prejel nagrado za življenjsko delo Mestne občine Murska Sobota. Za nagrado sta ga predlagala Slavistično društvo Prekmurja, Prlekije in Porabja ter Pomurska akademsko znanstvena unija. »Ko prejmeš tako priznanje, se zaveš, da ljudem vendarle nekaj pomeni to tvoje ustvarjanje. Vesel sem in hvaležen obema organizacijama, ki sta ocenili, da je moje delo vredno predlagane nagrade,« je povedal sogovornik, ki je odraščal v Gornji Radgoni oziroma bližini. Prva leta so namreč z družino preživeli v kraju Podgrad: »V tem kraju sta oče, ki je bil poštar, in mama, ki je bila čistilka na občini, pozneje pa je delala v tovarni Elrad, dobila prvo stanovanje. Kasneje sta začela zidati hišo

na Filozofski fakulteti v Ljubljani vpisal na študij slovenskega jezika in primerjalne književnosti: »Na tehnični sta bili slovenščina in zgodovina, na koncu pa sem se odločil za slovenščino. Študentsko življenje je bilo lepo in pestro. Ko je bilo potrebno študirati, smo študirali, vmes, ko ni bilo izpitov, pa smo tudi veseljačili. V tem obdobju sem spoznal tudi ženo Slavo. Najin prvi sin Črtomir je študentski otrok, tako da smo prišli v Prekmurje že kot družina.« Najprej so približno leto in pol živeli pri ženinih starših v Šalovcih, potem pa so dobili v Murski Soboti stanovanje: »Pred petnajstimi leti smo bolj na robu Murske Sobote kupili hišo, jo prenovili in zdaj z nama z ženo tu živi tudi mlajši sin Samo.« In prosti čas našega sogovornika? V zimskem času igra namizni tenis, poleti pa

V prostem času rad planinari.

dovinskemu raziskovanju književnih pojavov in osebnosti v slovenskem panonskem prostoru. Izsledke objavlja v strokovni periodiki in znanstvenih zbornikih, sintetično pa jih je predstavil v monografskih knjigah Med verzuško in pesmijo. Poezija Prekmurja v prvi

1 (2006), Panonski književni portreti 2 (2012), Veršuši, pripovedavke in zménje 1. Pogled na literarno ustvarjanje v prekmurskem jeziku do 1919 (2015) in Prekmurski pisateljski prostori (2019). Sodeloval je tudi pri knjigi Slovensko Porabje (2001) in napisal vodnik po Porabju z naslovom Porabje (2009). Lani je Slavistično društvo

ustvarjalce in ustvarjalke, ki so prispevali k temu, da lahko danes na vseh ravneh uporabljamo svoj jezik in v njem ustvarjamo svojo književnost. Hkrati želimo to književno izročilo tudi popularizirati in približati širšemu krogu naslovnikov.« Zato je knjigi dodan obsežen popotniški (kolesarski) vodnik po življenjskih postajah prekmurskih evangeličanskih piscev in krajih prekmurske evangeličanske versko-kulturne dediščine, ki ga je sestavil Štefan Kardoš. Sicer pa je lani izšla še druga knjiga iz te serije So z nami, smo z njimi 2, s katero so zaznamovali 150. obletnico smrti nabožnega in strokovnega pisca ter slovničarja Petra Dajnka, ki izhaja iz Črešnjevec pri Gornji Radgoni. »Tudi tej knjigi je dodan kolesarski vodnik, tokrat po kulturni dediščini gornjeradgonske občine, in recimo da je to moje delo tudi poklon rodni Gornji Radgoni,« je na koncu dodal Franci Just.

Silva Eöry

Foto osebni arhiv Francija Justa in Aleš Cipot

PREKMURJE

Eöryjevi dnevi

Gasilska regija Pomurje je v sodelovanju z Gasilsko zvezo Slovenije (GZS) in Upravo Republike Slovenije za zaščito in reševanje (URSZR) organizirala prvi pomurski gasilski simpozij, steromi so dali ménje Eöryjevi dnevi in je biu posvečeni Ernesti Eöryji, nekdešnjomi dugoletnomi predsedniki GZS. Častni pokrovitelj dogodka je biu minister za obrambo Marjan Šarec, steri je na začetki simpozija med drugim pravo, ka je »gasilstvo poslanstvo, stero druží lidi, steri škejo pomagati. Gasilstvo je nej individualizem, liki nas vči sodelovanja, tovarištva, pomoči v nesreči, najbolje te, gda drugi bežijo ali se celau prestrašijo.« Ob tom je še izpostavlo velki ogenj pred dvema letoma na Krasi in lanske največše poplave v zgodovini Slovenije, stere so pokazale, ka se da ške tudi kaj zbaukšati pri intervencijah gasilcov.

Na dvodnevni simpozij sta prišla tudi predsednik GZS Janko Cerkenik in Leon Behin, generalni direktor URSZR. Prvi je spregučo tudi o tom, kak fontoško je bilau, ka se je pred 30. leti sprejel zakon o gasilstvi, drugi pa je izpostavlo, ka se brez sodelovanja gasilcov, reševalcov in sistema zaščite in reševanja ne more dobro delati: »V Sloveniji mamó tau srečo, ka mamó vrhunsko organizirani sistem gasilske javne službe, steri predstavlja temelj drugoga velkoga sistema, tau je sistema zaščite in reševanja.« Na dogodek je prišlo tudi minister za kohezijo in regionalni razvoj Republike Slovenije Aleksander Jevšek, udeležence, prišlo jih je okauli 200, pa je pozdravo ške Milan Dubravac, predsednik mednarodne gasilske zveze CTIF.

Prvi den simpozija so delegacije (slovenska, vogrska, rovaška in avstrijska) gorziskale grob Ernesta Eöryja na Hodošu, gé so položile vence in sveče, pridružila pa se jim je tudi domanja enota iz Gasilske zveze Hodoš.

Silva Eöry

»ČE KDO VELIKO DAJE, NEKAJ TUDI DOBI NAZAJ!«

V naši prejšnji številki ste lahko prebrali, da je ob nedavnem madžarskem državnem prazniku – ob obletnici marčevske revolucije v Budimpešti leta 1848 – ravnateljica Dvojezične osnovne šole in vrtca Števanovci Agica Holecz za dolgoletno delovanje za slovensko skupnost prejela spominsko plaketo Avgusta Pavla. Čestitali smo ji v eni od učilnic števanovske šole, kjer nam je pripovedovala o svojih preteklih štirih desetletjih.

»Zelo rada imam otroke, mlajše od šestih let, zato sem se po osnovni šoli prijavila na srednjo vzgojiteljsko šolo v Sombotelu,« je začela spomine nizati nagrajenka, ki se je po končanem izobraževanju leta 1984 najprej zaposlila v vrtcu v madžarskem kraju Bajánsenye. Leto kasneje pa se je krajevni svet v Števanovcih odločil za ustanovitev vrtca v nekdanjem častniškem stanovanju in povabil Agico Holecz nazaj v rojstno vas. »Bila sem začetnica, nisem imela nobenih izkušenj, kako se ustanavlja vrtec, kaj vse je treba kupiti, kako se je treba strokovno pripraviti. V pomoč so mi bili starši malčkov in po težkih petih mesecih smo 13. januarja 1986 lahko odprli vrtec.«

Ob vodenju ustanove je Agica Holecz v Sombotelu doštudirala še za učiteljico slovenskega jezika in književnosti ter se leta 2007 uspešno prijavila za ravnateljico števanovske šole. »S pomočjo izkušenih učiteljev, Lacija Domjana, Anice Szalai in Eve Kukor, smo 1. septembra 2007 uvedli dvojezični pouk na šoli. Preverili smo v zakonu, koliko učnih ur slovenskega jezika in spoznavanja slovenstva moramo izvesti na teden, za dvojezične predmete pa smo se odločili na podlagi tega, kakšne kadre smo imeli.« Nagrajenka je te začetke označila kot izredno težke, poudarja pa, da je v

preteklih sedemnajstih letih vse probleme reševala skupaj s kolektivom.

Agica Holecz je od leta 2007 tudi članica skupščine Dr-

»V poletnih taborih učencem ponujamo mnoge aktivnosti. V lončarskem taboru na primer ne delajo le na vretenu, ampak se spoznavajo tudi z

»Moje delo je težko, ampak hvaležno. Ostali mi bodo le lepi spomini,« pravi nagrajenka Agica Holecz, ki ob ravnateljskih obveznostih tudi poučuje slovenščino na Dvojezični osnovni šoli Števanovci.

žavne slovenske samouprave, ki je julija 2012 prevzela upravljanje obeh porabskih dvojezičnih osnovnih šol. »Ta odločitev je pomenila velik korak naprej, tudi kar se tiče stabilnega financiranja. Šola je vsako leto dobila več in več pomoči in lahko smo marsikaj obnovili. Tudi dandanes sem v vsakodnevnem stiku s sodelavkami urada Državne slovenske samouprave, ki mi pomagajo pri vsem,« nam je zaupala nagrajenka, ki pa pravi, da se z njenimi pogledi marsikdaj niso strinjali. »Jaz vem, kakšne težave imamo, jaz delam na šoli, jaz vodim to šolo. Tisti, ki niso strokovnjaki, ne morejo imeti vpogleda, kaj se dogaja na neki dvojezični osnovni šoli. Veliko je namreč odvisno od tega, kakšne učence imaš, ali od doma prinesejo kaj slovensčine, kakšno motivacijo in kakšen odnos imajo do slovenskega jezika.« Ravnateljica je prepričana, da so potrebni skupni pogovori z učenci, s starši in z učitelji, kajti le tako se lahko stopi naprej.

Agica Holecz poudarja, da lahko zunajšolske dejavnosti znatno pripomorejo k utrjevanju jezikovnega znanja.

drugimi načini rokodelstva, telovadijo, peljemo jih na izlete. Med tem pa se lahko svobodneje sporazumevajo v slovenščini, ne prežimo na vsako njihovo slovnično napako.« Ravnateljica izpostavlja pomen sodelovanja s partnerskimi šolami v Šalovcih, Mačkovcih in pri Gradu. »Učenci in učitelji iz Slovenije prihajajo k nam že kot prijatelji, te stike smo krepili dolga leta. Naši šolarji se lahko srečajo z vrstniki iz Prekmurja in se pogovarjajo z njimi v slovenščini.«

Agica Holecz je bila dva mandata svetnica v občini Števanovci, od leta 2006 pa je predsednica lokalne slovenske narodnostne samouprave. Meni, da je treba s slovenskimi programi ogovoriti tudi odraslo prebivalstvo, kajti samo tako se lahko ohrani materni jezik in kulturno izročilo. »Moramo povabiti kulturne skupine iz Slovenije, folklorne in gledališke ali celo tamburaške orkestre. Za izvedbo rokodelskih delavnic sem nagovorila starejše domačine, ki so predstavljali nekdanje obrti. So pa vsi naši dododki medgeneracijski, vabimo torej tudi mlade in najmlajše iz šole.«

Kadar v Števanovce prihajajo mentorji iz Slovenije, so tudi šolarji prisiljeni, da se z njimi sporazumevajo v slovenščini. To pa je lahko bodisi knjižni jezik bodisi domača govorica. »Sama sem nareče prinesla iz družine. Mati mi je zgodaj umrla, ne spominjam se je. Vzganjala sta me dedek in babica, ki sta se pogovarjala samo v porabskem narečju. Ko sem prišla v prvi razred, sem komaj kaj znala madžarsko. Tudi moja mačeha je bila iz Števanovcev, tako smo se mnogo pogovarjali v slovenskem jeziku, in tudi mož je Slovenec. Slovenščina je moja 'materna reč' in sem ponosna, da sem Slovenka.« Nagrajenka je aktivna tudi na cerkvenem področju, kot predsednica slovenske narodnostne samouprave je dala obnove več obcestnih križev v Števanovcih. S sredstvi je podprla tudi obnove župnišča ob cerkvi, to delo so dokončali ob pomoči državnega sekretariata za cerkvene in narodnostne zadeve ter Državne slovenske samouprave. Ob prejetem priznanju se je Agica Holecz zahvalila vsem v domači pokrajini in matični Sloveniji, ki so ji pomagali v preteklih štiridesetih letih. Je pa prepričana, da ji je bila pri premagovanju ovir v pomoč tudi njena globoka vera. »Vsako nedeljo zahajam v cerkev, kjer pri maši berem berila v slovenščini. Tudi sicer vsak dan molim, ko zvonijo ob šestih zjutraj in ob osmih zvečer. Zame je izjemnega pomena molitev v materinščini, saj mi je v težavah že večkrat pomagala. Naj mi Bog še naprej stoji ob strani, da lahko vsakomur dajem. Sama ničesar ne prosim, le rada dajem iz srca. Pravijo pa, da če kdo veliko daje, nekaj tudi dobi nazaj. Mogoče večkrat ne opazi, da je dobil nekaj. Jaz pa vem, da sem dobila že mnogo.«

-dm-

Svetovni dan poezije

Kava povezuje, poezija poVeže. Litera po našen.

Na svetovni dan poezije, 21. marca, sta v Monoštru slovenski generalni konzulat in Zavod Republike Slovenije za šolstvo pripravila poseben dogodek, ki sta ga poimenovala Kava povezuje, poezija poVeže. Litera po našen. V prostorih konzulata so se družili porabski šolarji in učitelji, upokojenke in upokojenki, pridružili so se jim tudi nekateri vodilni po-

Najbolj množično so na prireditvi sodelovali gornjeseniški šolarji.

rabski politiki, iz Slovenije pa so prišli še Miki Roš, Franci Just in Štefan Kardoš. Poleg recitacij v slovenskem in madžarskem jeziku so zazvene tudi melodije, ki so jih zapeli Dušan Mukič, Štefanija Dravec, Anita Vajda in Pavel Toplak, soprog generalne konzulke Dubravke Šekoranja. »Dobrodošli na generalnem konzulatu Republike Slovenije in dobrodošli v naši kavarni,« je zbrane najprej pozdravila Dubravka Šekoranja in pojasnila, da so se na svetovni dan poezije v marsikateri kavarni po svetu srečali ljudje, ki so se odločili, da svojo pesem zamenjajo za kavo. »V tem projektu sodelujejo številne države in tudi mi smo se odločili, da se pridružimo tej akciji. Današnji dan bo namenjen poeziji. Vsi imajo priložnost povedati svojo pesem, zato smo za vas pripravili kakav, čaj in kavo, ki jih bomo zamenjali za vašo pesem,« je še poudarila slovenska

generalna konzulka v Monoštru in nato sama zrecitala pesem Srečka Kosovela Vihar, vihar.

Po besedah Valentine Novak, svetovalke za slovensko narodnostno šolstvo v Porabju, ki ji je poezija tudi osebno zelo pri srcu, je »za vsakega posameznika, tudi šolarje, zelo pomembno, da pridejo v stik s poezijo.

Poleg recitacij v slovenskem in madžarskem jeziku so zazvene tudi melodije (od leve): Dušan Mukič, Anita Vajda, Valentina Novak in Štefanija Dravec.

Ne glede na to, v katerem jeziku pripovedujemo, je lahko naš ton, naša čustvena navezava, to, kako ubesedimo, interpretiramo posamezne besede, tisto, kar šteje, kar posameznika nagovori.«

Za porabske Slovencev je zelo pomembno, da slišijo tudi pesmi, ki so zapisane v »domanji rejči«. Dušan Mukič, eden redkih, ki danes pišejo poezijo v porabskem narečju, pravi, da je zanj pomembno, da dokaže, »da se v porabščini prav tako lahko izražajo čustva, tako kot v kakšnem drugem velikem ali malem jeziku. Nekoč mi je Feri Lainšček dejal, da ni malih jezikov in ni velikih jezikov. Vsak jezik je sposoben izraziti skorajda vse. Zato menim, da mora biti dan svetovne poezije tudi dan porabske poezije.«

Besedilo in foto Silva Eöry

GREGORJEVO NA DOŠ JOŽEFA KOŠIČA

12. marca v Sloveniji zaznamuje gregorjevo. Za gregorjevo velja, da se takrat ženijo ptički in v vodi plavajo gregorčki.

Spuščanje gregorčkov po seniškem potoku

V zraku se že čuti pomlad in kmalu bo narava zacvetela. Sveti Gregor pozdravlja sonce in pomlad. Tudi mi v šoli smo praznovali – v četrtek 14. mar-

ca. Fantje sedmega in osmega razreda so že prejšnji teden očistili potok, da je bil lep in čist. Deklice pa smo pripravile dekoracijo za stenski časopis. Najprej smo se zbrali v telovadnici ter poslušali v slovenščini in madžarsščini, kaj pomeni ta praznik. Izvedeli smo, da v Sloveniji, na Gorenjskem, na predvečer praznika ohranjajo običaj spuščanja razsvetljenih barčic in hišic, tako imenovanih gregorčkov, v vodo. Po starih šegah namreč na ta dan sveti Gregor »luč v vodo vrže«, kar naj bi pomenilo, da se takrat dnevi začnejo daljšati. V prenesenem pomenu je to čas, ko se delo v obrtniških delavnicah lahko potegne v večer tudi brez umetne svetlobe, saj pri svojem delu niso več potrebovali svetilke. Z metanjem

različnih gorečih predmetov v manjši potok so pozdravili prihod sonca in pomladi. Tako

Učenci 5. razreda s svojimi gregorčki

smo naredili tudi mi, šli smo do potoka in spuščali ladjice. Vsak je prišel k potoku in opazovali smo, kako plava ladjica. Skoraj vsaka ladjica je prišla do cilja. Učenci in učitelji so

tudi ocenili, katera ladjica je najlepša. Najlepši gregorčki so dobili nagrade.

Lepo je bilo, ptice so se ožele in smo se dobro počutili. Upam, da bomo naslednje leto na šoli spet imeli ta program.

Vanda Krajcar;

8. razred DOŠ Jožefa Košiča

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Sombotelska šunka?

Gnesden se dosta guči od umetne inteligence, edni pravijo, kak je tau dobro, tau je prihodnost, drugi pa pravijo, ka umetna inteligenca je fejsť nevarna. Tau je gvušno, ka je velka pomauč v vsakdanšnjom življenji, depa tau, ka de ona nas ravnala, sama zmišlava, tau se ne smej zgoditi. Strokovnjaki, steri v Železni županiji delajo na področji turizma, so umetni inteligenci nalogo dali. Ta naloga je tau bila, naj za turiste vküppostavi en program za keden dni v Železni županiji. Kama aj dejo, ka naj poglednejo turisti te čas, ka se v naši županiji zdržavajo s ciljem kak najbolja spoznati kulturo, zgodovino, naravo pa gastronomijo.

Za prvi den je UI turistom Sombotel ponidila, gde bi si leko poglednili arboretum Kámon, Muzej Savaria pa edno dobro restavrácijo, gde leko sprobajo sombotelsko šunko. Drügi den nji je v Kőszeg poslala pa na Ság hegy, gde naj bi si poglednili grad Jurisics, lejpo pokrajino pa rdečo vino, stero se v Kőszegi dela. Tretji den je ponidila kaupanje v termaj Bük pa v termaj Sárvár, č ebi pa v restavrácijo šli, tam pa njim predlaga, aj sprobajo sárvarsko ribjo čorbo (halászlé). Štrti den so dobili program za spoznavanje Kemenesalja pa Monoštra. V Monoštri naj bi si poglednili katoličansko cerkev, potem naj idejo v Egyházásrádóc, arboretum na konci pa jahanje. Vasvár pa Csepreg na peti den ostaneta, tam si leko poglednejo cerkev, grad pa leko sprobajo irašnju gastronomijo. Šesti den Vasvár pa Csepreg pela turiste, gde njim Csaterbrejg ponüja, gde dobro vino leko koštavajo. Na Fertőrákosi si leko poglednejo razgledni stolp pa kamnolom. Za konec predlaga zabavišče pa ves Szeleste, gde leko spoznavajo kulturo pa za ves značilen zajtrik. Če bi nej poznali tau krajino, leko ka bi s tejm programom fejsť zadovolni bili. Depa dobro se vidi, ka umetna inteligenca pri vsakšom programi ponüja tašo, ka sploy nega ali ne velja za tisto krajino. Kak nega sombotelske šunke, tak nega za Sárvár značilne ribje čorbe tö nej.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Širitev EU je geostrateška nuja
Slovenska zunanja ministrica Tanja Fajon je v Evropskem parlamentu v Bruslju dejala, da je širitev EU geostrateška nuja in da smo pri tem v ključnem trenutku. Ob tem upa, da bodo voditelji EU ta teden poslali pomembno sporočilo o širitvi. Bosna in Hercegovina je po besedah Fajonove dosegla pomemben napredek, zato je začetek pogajanj edina prava odločitev. Slovenska ministrica je sodelovala v razpravi s člani odbora Evropskega parlamenta za zunanje zadeve (AFET), ki je bila posvečena prihodnosti širitve EU. Ob geostrateških izzivih, kot je ruska agresija proti Ukrajini, je opozorila, da smo v ključnem trenutku, ki ga moramo izkoristiti. »Želimo videti Evropo razširjeno, večjo in združeno do leta 2030,« je dejala ministrica. To ob državah Zahodnega Balkana vključuje tudi države vzhodnega partnerstva, saj da ob izpolnjevanju pogojev in potrebnih reform eno ne izključuje drugega.

Vlada in sindikati o prenovi plačnega sistema

Vlada in sindikati javnega sektorja so nadaljevali krovna pogajanja o prenovi plačnega sistema in odpravi plačnih nesorazmerij. Pogajanja sicer ocenjujejo kot konstruktivna, a za zdaj jim še ni uspelo najti kompromisa o nekaterih ključnih vprašanjih. Glavni vladni pogajalec, minister za finance Klemen Boštjančič, je po pogajanjih na krovni ravni, ki se jih udeležuje vseh več kot 40 reprezentativnih sindikatov javnega sektorja, pojasnil, da so se iz »operativnih razlogov« odločili, da bodo oblikovali delovno skupino, podobno kot že deluje pri pripravi rešitev novega zakona o sistemu plač v javnem sektorju. V delovno skupino bodo svoje predstavnike imenovali tako vlada kot obe sindikalni pogajalski skupini. Na obeh straneh si obetajo, da bodo v okviru delovne skupine, v kateri bo manj ljudi kot na krovnih pogajanjih, lažje prišli do kompromisnih rešitev.

PRESENEČENJE V ROGAŠOVCI OD DRUŠTVA UPKOJENCEV

Društvo upokojencev Rogošovci vsakšno leto pozove naše Društvo porabski slovenski penzionistov – predsednico pa podpredsednico in še enoga ali dva člana – na svoj občni zbor.

Letos je tau ranč tak bilau. Že februarja smo se dobili s predsednikom Milanom Gabrom in s tajnicov Marjetov pri nas v hoteli Lipa, ka smo meli en

mali sestanek, gde smo se zguncali, kakši programi bawdejo pri nji in pri nas v društvu v 2024. leti. Zgučali smo se, ka steri programi do tau, ka bomo vtjüper delali pa gda, na šteri program nas pozovejo in našo društvo nji ranč tak. Veseli smo, ka tau prijateljstvo že douga lejšta goradržiata tej dvej društvu. Lajnsko leto smo tñ pomagali organizirati veliko prireditew in tekmovanje v küjanji v Rogošovci, gde smo vtjüper tjöjale gorički pasulj na športnom igrišti.

Na tau programi so tri skupine tjöjale od našoga društva, pa šte iz Števanovec je bila ena skupina, stero je vöpostavilo Društvo za lepšo ves. Naša pomauč je bila tau tö, ka smo sprajli na tau tjöjanje šest mali kotlov (bogrács).

V kulturnom programi sta nastopila naša pevska skupina Rozmarin in Porabski trio

ZSM. Za toga volo smo zdaj na občnom zbori v Rogošovci dobili priznanje. V prvi vrsti ga je dobilo naše Društvo porabskih slovenskih upokojencev (za večletno nesebično sodelovanje med društvoma). Dobila sem ga ejkstra kak predsednica Marijana Fodor in ga je dobila podpredsednica Marijana Kovač tö. Priznanje sta prejkdala predsednik DU

Milan Gaber in rogašovski župan Rihard Peurača.

Tau je bilau eno veliko preseenečenje, ka smo nej brodili, ka mi takšo veliko poštenjé dobimo od naši prijatelov. Najvejšo preseenečenje je pa bilau po tistim, ka je naše društvo dobilo šte eno priznanje, in tau za nesebično in prijateljsko sodelovanje s članicami in člani Društva upokojencev Rogošovci pri skupnem delu na projektih, soustvarjanju v skupinah in druženjih. Tau smo pa dobili od Pomurske pokrajinske zveze društev upokojencev iz Murske Sobotte. Veseli smo bili, ka so brodili na nas in se zavalimo za te lejpi den. Zahvalimo se Milani Gabri za pozvanje. Vöjpamo, ka mo tau leto pa meli dobre in vesele programe vtjüper. Hvala lepa!

Marijana Fodor
predsednica DPSU

www.porabje.hu

Pod Srebrnim brejgom ...

... je v Soboti indasvejta delala velka tekstilna fabrika Mura. V njoj si je v najbaukši časaj kaulak 7000 lüdi krüj slüžilo. Za najvejšo takšo fabriko v Evropi je valala. Pa so prišli nauvi časi, vse se je za vsigdar vöminilo. Za veliko fabriko samo so zidine ostanole pa spomini, ka vse se je v njoj šivalo pa tadale po cejlom svejti vozilo. Eden čas je velka fabrika tak vögledala, kak bi v njoj dühovi ojdli. Vse tau iz dneva v den malo bole veselo vögleda. Gvüşno, ka tisti časi ne morejo nazaj priti. Že leta 1940 je 400 žensk za njega delalo. Po drugoj velkoj bojni je do nacionalizacije prišlo, s tejm se Mura narodi. Leta 1972 je v njeni fabrikaj srajc, ženski pa moški kaputov pa gvantov 2500 lüdi delalo, svojo šaulo za šnajdre si gorpostavijo. Vse bole se kak sponzori v športi vökažejo, na festivalaj maude Murine kreatorke za najbaukše valajo. Kak povejdano, vse tau eške samo nut v spomine se leko piše. Nazadnje je v Muri 2 624 lüdi delalo, steri so brezi slüžbe ostanoli. Za zidinami velkoga ekonomskoga konja, steri je preveč brž mauč zgübo,

Fabrike na dobri 11 gezero kvadratni mejtraj stodjijo, cejla Mura pa je skur 15 gezero kvadratni mejterov velka bila. Vse vküper se je leta 1925 skur v centri Sobote začnole, gda je Janez Cvetič prve štiri delavke gorzeu, ka so srajce šivale.

se nauve pripovejsti pišejo. Vse več pa več firm si je tam svoje mesto najšlo. Kak vögleda, dühovi stari časov med zidinami pomalek več nedo postrašivali. Nutri se nauvo domanje pivo küja, delajo se elementi za pokrivanje streje, poste se delajo, svoje mesto si je tiskarna (drükaraj) najšla, špageti pa makarauni vö iz mašinov idejo, rokajce pa gvant za delo se šivajo, zvün vsega toga pa eške viska tehnologija v staroj Muri nauve pauti iške. Ja, vnauge male pa vekše firme so si pokojno fabriko za svoj daum vzele. Vnuage velke hale eške čakajo, ka si stoj v nji kaj nauvoga vözbrodi. Kak povejdano, že prve firme so v Muro nazaj življenje pripelale. S tejm vüpanje ostane, ka v indašnjoj Muri de znauva od lidi na velke vrelo.

Gda se od pokojne Mure v Prekmurji guči, zvekšoga se velka nostalgija med lidi naseli. Med tiste, steri so v njoj delali. Iz nostalgije pa nej ranč mali čemer vöpridejo: Za tau smo delali, za tau velke norme spunjavali, v sobotaj delat ojdli, za druge srmaške firme svoje pejnaze tadavali. Zatoga volo, ka zdaj vse je vrag vzeu? Te pa, aj je vrag vzeme! Kölnarca, eške eno rundo na sto prinesi!

Srebrni brejg eške kak dobro paumni, kak je tau bilau. Gda so skrak njega na velke busi z delavcami doj za Soboto pa kesnau vnoči nazaj vozili. Busov je skur nej mogo pršteti. Gnes samo dva na den leko sreča, v soboto pa enoga več nej.

Miki Roš

PISALI SMO PRED 30. LETI

V 7. številki Porabje, stera je vöprišla 7. aprila 1994, je Ernest Ružič piso o gospodarskom sodelovanju: »V Zalaegerszegu so podpisali sporazum o obmejnem gospodarskem sodelovanju med Zalsko županijo in štirimi pomurskimi občinami, še ta mesec pa naj bi podpisali enak sporazum z Železno županijo. S slovenske strani si je za podpis prizadevala Območna gospodarska zbornica v Murski Soboti in njen direktor Koloman Cigüt. Sporazum zajema sedem področij sodelovanja, in sicer je na prvem mestu informacijski sistem, ki predvideva izmenjavo gospodarskih informacij, tudi na osnovi računalniških sistemov. Sem sodi tudi izmenjava turističnih informacij in podatkov o zaposlovanju in trgu delovne sile. Govor je o podjetništvu, kjer načrtujejo pripravo skupnega kataloga o podjetjih in gospodarskih zmogljivostih, obojestransko predstavitev ustanov, ki se ukvarjajo z razvojem podjetništva in sodelovanje na sejemskih prireditvah (spomladanskem in jesenskem sejmu v Zalaegerszegu, na mednarodnem kmetijsko živilskem sejmu v Gornji Radgoni in na drugih podobnih prireditvah). Posebna pozornost je namenjena kmetijstvu, kjer bi naj skupno izkoriščali zmogljivosti in tehnologijo, vzpodbujali ustanavljanje mešanih družb in višjih oblik sodelovanja.«

ŠTERI SO SE ZA BAUTOŠE NARODILI je naslov članka, v sterom je Irena Barber pisala o držini Dončec, stera je v Varaši gorodprla privatno bauto: »V bauta najdem Evo pa brata Lajoša, z ženov. Dosta cajta nejmajo z menov gučati, zatok ka küpci napona dejo. Lajoš, kak vam je tau napamet prišlo, ka te bauto opirali? „Dobro znaš, ka je gnesden vse puno s podjetništvom (vállalkozással). Delavci delo zgibijo, ranč tak sva bila müva z Evov, s sestrov tü. Premišlavalimo si, ka bi leko napravljali, aj bi nej s tisti pejnaz živeli, ka rosag dava tistim, steri nejmajo dela. Pomalek smo pa nika vözgrüntali.“

Kak ge vas poznam, iz takše familije ste, da ste trgovstvo erbali. Tau vam je kaj pomagalo pri tom mišlenji? Eva: „Naš Oča - ki je žau, trno rano mrau, mij smo eške mali bilij - je žilo emo za tau. Na Gorenjom Seniki je tistoga reda vodo edno kmetijsko zadruogo (Földműves-zövetkezet). Tistoga reda je tam za pavra vse bilau. Zozidali so edno skladišče (raktár) - gnes je tisto šaulska künja - tam je vse živo bilau. Od pavrov so küpüvali sad pa vse. Bauto, krčme je vred vzeo. Mislim, ka je tau v naši žilaj tü.“

Kak vas ge poznam, nej ste se vsi za bautoše vönavčili, od vas samo eden, steri je zdaj tü vcuj pri tauj bauti. Lajoš: „Rejsan je tak. Gabor, najmlajši brat, se je včijo za bautoša pa gnesden tau dela. Müva z Evov sva pa na druogo

vönavčeniava. Dapa zatok sva pauleg svoje službe furt nika takšo delala. Po očinoj smrti se je mati znauvič oženila s Ferencom Bajzekom. On je tü bautoš bio. Etak je mati napona tam pomagala pa delala, da so pa oni betežni bili ali na dopusti, te smo mi delali v bauti.“

Za tau, ka te bauto redli, mislim, samo dobra vola nej dojšla. „Tak je, kak praviš. Dobra vola ne dojde. Človek more meti za tau material, vödžranje pa od drugoga lüstva pomauč. Mi tuj v Varaši mammo eden funtus, gde iža gor stoji. Tau zidino smo meli v arando vödano. Tiste pejnaze smo nej zaničili, liki smo gorponučali za tau, da smo eden tao zidine napravljali za bauto. Müva z bratom pa sestra, spoznanci,

prijatelji tuj v ulici smo strašno dosta delali. Tau pa morem posaba povedati, ka nam je naš oča Feri dosta, dosta pomago. Brez njega bi mi tau nej mogli napravljati. Po maternej smrti nam je prejküsto zidino, nika je nej proso od nas. Zvün toga je eške pomago pri vsakoj deli. On je bio tisti tü, steri nam je strokovno (szakmailag) pomogo začniti bauto oprejeti. Vsefale stvari je pokazo nam, stere so pri ednoj bauti potrebne,” pravi Lajoš.

Vaša mati je bila z Gorenjoga Senika, delala je dosta po bautaj. Ona je s küpci slovenski gučala. Kak pa zdaj, vi s Slovenci tü slovenski gučite, če pridejo küpüvat? Eva: „Nam je strašno žau, ka je naša draga mati tau nej zadobila. Ona je takša bila, ka k njej nikoga ne znam djati. Etognauk sam ranč prajla bratom, ka bi naša mati - če bi živela - eške nas vse dojnjala pri deli. Morem tau tü povedati, ka s slovenskimi küpci - steri živijo tü v Varaši ali pridejo z vasnicaj ali iz Slovenije - gučimo slovenski. Včasini je bauta tak puna s slovensko rečjov, ka ranč ne znaš, če si na Vogrskom. Sploj radi mammo küpce iz Slovenije. Oni so kulturni lüdje.“

Če zdaj nazaj poglednate na te mejsace, kak

cenite, vrejdnó je bilau obernauti vaš žitek? Splača se vam ta bauta? Lajoš: „Vrejdnó je bilau. Splača se, pa ka je eške bole dobro, küpci nas poštüjejo pa radi majo. K tome pa zatok tau tü trbej, ka na priliko mi zazrankoma že v 5. vöri odpremo pa delamo 14 vör. Mi smo za küpce, nej pa oni za nas, etak smo si premišlaval. Tau se pa splača. Dosta smo delali, tak mislim, vrejdnó je bilau. Zdaj vsi tau delamo, ka smo si naskrivoma želejli.“

Klara Fodor pa je pisala o lutkovni skupini z OŠ Gornji Senik, stera je pripravila nauvo igro z naslovom Mlinarova prpovejst. »Avtor, režiser in scenarist predstave je Miki Roš iz Slovenije. Za glasbo je poskrbel Željko Marušič, ki je pričaral na oder žabji glas, šumenje potoka in mliniski ropot. Prevajalka besedila iz knjižnega jezika v narečje je bila glavna urednica časopisa Porabje, Marijana Sukič. Skupina ima osem članov, štirje sodelujejo že več let. To so po imenu in vlogah: Tomaž Grebenar iz 8. razreda (Meleš), Žolt Bajzek in Tomaž Kozar iz 7. razreda sta Vodonek z dvema glavama, Renata Čizmaš iz 7. razreda igra Miško. Vsi štirje novi člani - hvala Bogu - še govorijo po domače. To so: Anastazija Bajzek, Andreja Nemet, Tomaž Fartek in Šandor Bajzek iz 5. razreda. Oni skrbijo za to, da vreče zaživijo na odru,« je prva napisala Klara Fodor in na konci ške cujdala:

»Skupino vodim deseto leto. V desetih letih sem imela vse skupaj osemnajst otrok. Težko je najti oziroma obdržati otroke, ko postanejo že „veliki“. Od začetka do danes moram vse člane osebno motivirati, vsakega posebej pridobiti k sodelovanju. S tem hočem reči, da se sam od sebe nihče ni prijavil. Zakaj ne, se lahko sprašujemo. Na eni strani je malo otrok z „igralskimi sposobnostmi“, na drugi strani pa so težave s slovenskim jezikom. Treba je priznati tudi to, da otrok mora žrtvovati precej prostega časa in vložiti veliko truda, če se vključi v delo naše skupine. Sedem let smo igrali v knjižnem jeziku, na žalost so nas porabski ljudje premalo razumeli. Prav zaradi tega sva se odločila z režiserjem Mikijem, da bomo igrali v narečju. To pa pomeni, da otrok mora dobro obvladati domači jezik - kot recimo Tomaž Grebenar, Tomaž Fartek in Šandor Bajzek -, ali se zelo potruditi pri izgovorjavi, kot Renata Čizmaš. Takih otrok je pa vse manj na šoli. Nikogar nočem osebno užaliti, toda krivi smo mi, odrasli (starši, stari starši, učitelji) ne pa sam otrok. Porabski Slovenci moramo uvideti, da je naš domači jezik v nevarnosti. Če starši, stari starši in učitelji ne bomo bolj skrbeli za jezik, ga bodo po mojem čez dvajset let ohranjali le trakovi dialektologov.«

Vköppobrala
Silva Eöry

... DO MADŽARSKE

*Še dva kandidata za župana
glavnega mesta*

Hkrati z volitvami v Evropski parlament bodo na Madžarskem tudi občinske volitve, 9. junija bodo volitve županov in svetnikov občinskih svetov (samouprav). Veliko vprašanje letošnjih občinskih volitev je, koliko županskih mest bo ohranila ali dobila opozicija. Med mesti, na čelu katerih so zdaj župani iz vrst opozicije, je tudi Budimpešta. Na letošnjih volitvah se bo za županski stol glavnega mesta potegovalo več kandidatov. Med njimi je sedanji župan Gergely Karácsony, ki ga podpira nekaj opozicijskih strank, toda ne vse. Opozicijski kandidat bo tudi kandidat konzervativne stranke Jobbik Koloman Brenner, ki je po poklicu univerzitetni profesor, po rodu pa Nemec. Prejšnji teden sta se pojavila dva nova kandidata. Nekdanjega državnega sekretarja Orbánove vlade Dávida Vitézyja je kandidirala opozicijska zelena stranka LMP, izjasnila se je tudi vladna stranka FIDESZ, ki je v boj za stolček župana glavnega mesta poslala žensko, in sicer dose-danjo predstavnico vlade za tisk Alexandro Szentkirályi, ki je bila v prejšnjem mandatu podžupanja Budimpešte.

*Jeseni neposredni poleti med
Budimpešto in Bangkokom*

Letalska družba AirAsia načrtuje od jeseni neposredne polete med Budimpešto in Bangkokom, je najavil madžarski zunanji minister Péter Szijjártó po obisku Tajске, kjer se je srečal s svojim kolego. Turistični obiski so se namreč v letu 2023 v primerjavi z letom 2022 podvojili. Madžarsko je obiskalo več kot 10 tisoč turistov s Tajске, tja pa se je napotilo več kot 30 tisoč madžarskih turistov. Z razvojem dvostranskih odnosov lahko precej pridobi tudi madžarsko gospodarstvo, tajske investicije so že v naši državi, predvsem v hotelirstvu in živilski industriji, je izjavil zunanji minister Szijjártó in dodal da bo Madžarska podprla vlogo Tajске za vstop v Organizacijo za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD).

DJAUKALA SVA OBADVA

Klara Mešič v Varaši žive sama, v tašom rami, gde bi edna velka družina mesto mejla. Ona se je ovak v Slovenskoj vesi naraudila pa tam je gorrasla v ednom malom rami, gde so tri generacije živali vküper. Kak je mena pripovedjala, proto taumi, ka je steska bila, so fejest veselo živali. Gda je mala bila, največ sta njau baba pa dejdak skrb mela, zato ka stariške so delat odli. Sploj rada je mejla stare stariše, še gnesden skonznatne oči dobi, gda od nji guči.

- Klara, tistoga

reda gda si ti mala bila, je v vesi več taši družin bilau, gde je več generacij vküper živel?

»Te je tau tak bilau, ka je več generacij vtjüpar živel pa tau je dobro bilau. Drügo pa tau, kak bi leko moji stariške na tri partije (izmene) delali v fabriki, če bi nej bila baba pa dejdek, steriva sta na naja s sestrov skrb mela. Dostakrat mi na misli pride, kelkokrat je dejdek s klejti djabke prineso. Drvenčico je gora na sto djau pa gnauk mena, gnauk sestri edno-edno djabko olüpo. Nas mlajše so kak stariške, tak stari stariške fejest radi meli, dosta smo mogli delati, depa glad smo mi nej poznali.«

- Velko gazdijo ste meli?

»Völko, štiri, pet krav je furt bilau, te smo še meli tevce pa svinje. Te je še nej bilau traktora, vse smo s kravi pa z rokav delali. Gnauk sva z dejdekom na Gratja orala, ilovica je bila pa kak je plüg obračo taši völtji kamenji so se vöobračali. Moj dejdek je z edno rokav plüg držo,

v drügoj rokej pa bot emo, gda so krave stanile, nej ka bi je malo štjukno, bola se je njim molo, aj dejo tadale. Moj dejdek je fejest rad emo

Klara Mešič je dosta vse pripovedjala od svoji mlašeči lejt, mejla je stare kejppe tö.

krave pa dja tö. Nikdar ne pozabim, tašo je tö bilau, gnauk so kravo steli odati, stera se je tak zvala, ka Žömlle. Dja sem domau s šau-le prišla, velki motor je že tam stau kak je krčma bila,

Prva spauved v Slovenskoj vesi. Klara sedi na srejdi, njini župnik je biu gospaud Markovič.

pa gda sem vidla, ka kravo štjejo tapelati, dja sem kravo pril pa sem začnila djaukati. »Žömlle nej, Žömlle rada mam, Žömlle ostanee!« sem djaukala. Gda je tau moj dejdek vido, kravo prijpa pa pravo šofer, aj se odpela, krava doma ostane. Samo sledkar, gda sem že vekša bila pa gda

sem nej bila doma, te so kravo odali.«

- Leko ka dejdek so še bola šanalivali kravo kak ti?

»Dejdek je fejest rad emo živino, najbola vejn krave. On je tak nikdar nej dolalego, ka bi pred tejm še gnauk nej pogledno, kak je mara. Še bola pa nas, male mlajše, mi smo z njim kakoli leko delali, on je nam vse dopüsto. Gnauk smo iz Merike v paki dobili taše šrajfe (csavaró), s sterimi vlasé leko gorazasüče. Moja sestra je s tejm dejdkove kratke vlasé notrazasükala. Gda je tau baba vidla, pravi dejdaka, tak nédi tavö v štalö, vej pa mara od straja vse v djasli zoskača. Na tejm se še zdaj moram smejati, če mi na misli pride, kak je naš dejdek s tejm čavaroni na glavej tam v künji stau.«

- Babo ste tö radi meli?

»Njau smo tö radi meli, najboba vejn zato, ka je vsigdar kaj žmanoga tjüjala. Prvin kak bi vcujstanila, ona je vsigdar name pitala, ka naj tjüja. Vejš, ka sem vsigdar tašo prajla, ka sem rada mejla. Kak je dobro tjüjala, tak

se trbej rano ženiti, zato ka ona je tö šestdvajsti lejt stara bila pa itak pet mlajšov mejla. Moja baba se je Dedič zvala, iz Murske Sobote valaun bila, zato ka njeni oča, gda je drüga svetovna bojna bila, te je on tavöodišo, pa te sledkar je tam partizan grato. Zavolo toga so tiste, steri so doma ostali, na Hortobágy

Stari božični kejp, na sterom sta baba pa dejdek tö, stere je Klara trno rada mejla. Dejdek pa baba na lejvi strani, pred njimi stoji mlada Klara.

odpelali, od babe brata, njegvo ženo pa dva mlajša. Moja babo že nej, zato ka ona se je te že oženila pa kraj od rama odišla.«

- Ka so s penezami delali, ka so je tam v Meriki pri-slüžili?

»Vse stalno ne vej, depa tau gvüšno vej, ka je baba dejdkovoga paubrata pa pausestro iz grünta vöplačala. Tak sta tistiva dva mlajša nej goraprišla na tisti grünt, ka je dejdek erbo od starišov.«

- Sto je bijo bola siguren (strogi), dejdek ali baba?

»Dejdek, on nej, on je taši mili bijo, če je koga vido djaukati, te je on tö djauko. Baba, ona je dosta bola trda bila, depa nas mlajše je trno rada mejla. Kak baba tak dejdek sta nam mlajšom vsigdar vse dopistila, nas sta nikdar nej bašejktivala. Vejš, ka sem dja sestričnam prajla, stere vanej v Meriki živejo? Vi ranč ne vejte, kak je dobro z dejdekom pa babicov živati, kak lejpo je bilau,

kelko lejpi spominov mam od njija. Na žalost je gnesden že rejdko, ka bi baba, dejdek z vnuki vtjüpar živala. Dja sama od sebe vej, moji vnuki skur vsikši keden pridejo, depa tau je zato itak nej tak, kak če bi vtjüpar živali.«

- Kak si pripovedjala, pri vas je glada nikdar nej bilau, depa pred vüzmom ste

post zato meli?

»Post smo redno držali, že smo žmetno čakali, ajvüzem bau, aj leko šunko djejmo. Tašo dobro šunko sem od tistogamau nej djejla. Moj oča je vsigdar edno cejlo velko šunko stjüjo v kotla, vej pa bilau je nas zavole. Doma nas je šest bilau, pa te še žlata tö vsigdar prišla.«

- Klara, ti si se fejest vezala na stariše pa na stare stariše, nej je bilau težko tebi kraj od dauma titi?

»Ranč nika ne guči, gda sem štirinajset lejt stara bila, te sem v Györ išla se včit, vejš, kak me je srce domau vleklo. Vsikšo paut, gda sem nazaj išla, dja sem zar za ramon pri oslici djaukala, dejdek pa v tjünji. Tašoga reda ma je baba večkrat prajla, stari somar, ejnjaj, vej pa etak je njej še bola žmetno kraj od dauma titi. Tak sem dja s svojimi stariimi starši bila, Baugi leko hvalo dam, ka sem je mejla, ka sem leko z njimi živala.«

Karči Holec

PRIPOVEJSTI O SLOVENSKI KRAJINAJ

Rezija je duga vauska dolina, kaulak stere viski brgauvi pa plamine stodjijo. Že prvo mé-nje vesi, v stero človek staupi, nam vse povej. Zaprav, ménje

minaj pejški ojdijo. Ovak pa v pondejlek ves vcejlak prazna ostane. Ranč zavolo vesi Korito pa eni drugi vesnic leko povejmo, ka Rezija za dolino

takša bila, kakoli so srmačko živeli. Eden domanji možakar je leta 1841 nekaj tak povedo: »Kama ste k nam v tau srmačko lükjno prišli, v steroj prejk

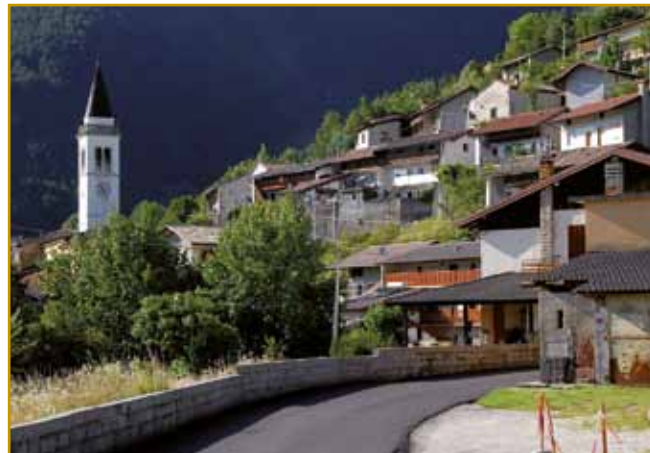
Na srečo je ranč v vesi Solbica neka stari ramov cejli ostano. Skur vse se je v dolini leta 1976 vküper zrúšilo, gda se je na velke zemla trausila.

istina živé, ka muzika se vse-povsedi gnako »dela«. V dolini bi zaman fude na veselicač čakali.

Takša muzika, kak go v Reziji čujemo, se zvekšoga nin v slovenski krajinaj ne igra. Vcejlak svoj »recept« za njau so vónajšli. Tau nam tó od toga pripovejda, ka so nut v svojo dolino zaprejeti bili. Istina, ka so foringaške, žlajfarge pa delavci na pauti vsigdar kaj nauvoga s seuv domau prine-

Ves Korito nam pripovejda, ka rejsan v koriti gé. Vcejlak na kraji doline stodji, tadale več ena paut ne pela. V vesi Korito se dolina zgotovi.

Solbica tak vögleda, kak bi njoj dolina preveč vauska bila pa se gor v brejg vleče. Vauski asfalt nam od toga pripovejda, ka na staro paut so ga gordjali. Na tisto paut, po steroj so indasvejta konji kaula vlačili.

vesi je tisto, stero od doline pripovejda.

Od vesi do vesi

Nam pa Korito eške neka drugo pripovejda. Od toga, ka Rezija vse bole prazna gé. Lidge se na vólko iz nje selijo, nisterne vesi prazne ostanejo. Depa Korito nika tak vó ne gleda, ka bi se zidine vküper sinjavale, ka niške za rame skrb nej bi emo. Lidge iz vesi v talanski varašaj delajo pa tam živijo. Samo za konec kedna domau pridejo. V nedelo se v domanjo cerkev k meši napautijo. Po

paradoksov vala. Malo dale od Korita se ves Solbica v dolini svejti. V njoj od življenja vse vre. Kak povejdano, vcejlak ovak kak v Koriti vögleda. Svoj kulturni daum majo, v sterom od svoje tradicije, stare rejči, naut pa folklore pripovejdajo. Lidge v Reziji rejč »lejo« malo ovak pravijo. »Lipo« za nji neka lejpoga znamenüje. Poznano je, ka domanja krajina človeki zvekšoga najbolje lejpa ostane. Ena nauta tak začne pripovejdati: »Lipa dežela Rezija, da lalalalela, lelala...«. Od

dneva travo pa korenje gejmo, večer pa si kamen pod glavau denemo«. Leko se je možakar za bole maloga delo, kak je za istino vögledalo. Eni so gvüšno bole srmački bili, depa, zmejs so se velki pejnezi obračali.

Zvekšoga so vse mogli na nauvo zidati, stara arhitektura se leko samo ške na rejci sreča. Tak so v Solbici tó velki ram mogli vcejlak na »nauvo vküper sklasi«, ka je v njem tadale leko muzej brusačov naužicov živo.

Mi pa tadale po dolini Rezije se napautimo. Kak je vsikša ves ovakša od druge, ranč tak se od vesi do vesi rejč vömini. Leta 1841 je po Reziji Stanko Vraz ojdó, že smo se z njim srečali. Od nji rejč pa naute je poslušó pa od toga piso. Tak je brž na tau gorprišo, kak od vesi do vesi se ovak guči. Tak piše: Če je ženska kaj v rokaj držala, je v enoj vesi »daržala«, v drugoj »doržala« pa tadale »deržala«, je

Stara fotografija iz vesi Ravanca nam lepau pokaže, steri instrumenti eške gnesden veselice gordržijo. V Reziji menjšomi instrumenti citre pravijo, vekšomi je bunkule ime. Muzikanta stasi na dobrom mesti dojsela. Tau pa zatoga volo, ka ritem se je z nogau davo. Na tej sanaj se je tau dosta bole čülo. Lepau se vidi, kak možakar na lejvom kraji ma pravo nogau zdignjeno, z njau tuče po tlaj. Njegli bočkor dobro okovani mora biti, ka eške baukše se čüje. Leko povejmo, ka tau od njiva dva boben gé.

sli. Depa, ta nauta iz Rezije je na srečo ostanola. Tüdi za tau Muzej rezijanski lidi velko brigo ma, ka ta tradicija tadale živé. Neka pa je eške kak interesantno! Skur gnako se daleč fkraj od Rezije na inštrumente igra. Tradicionalna muzika na Irskom tó takšen »boba« pozna.

Eške ena štacija v Reziji nas čaka, gda z novinami znauva med vas pridemo. Od koga mo pisali? Ja, vaše pa naše novine Porabje drgauč v roké trbej vzeti.

Miki Roš

Žlajfarom v Reziji brusači pravijo. Možakarge, steri so na svoji »patentaj« naužice pa eške kaj drugo brüsili, so zvekšoga z brgauv doma bili. Tam so se žmetno kakše meštrije navčili. Tak je tau delo od ate na sina prejk prišlo. Brusači z brgauv so od leta 1700 tadale poznani. Kak so biciklinge prišli, za nji je vse bole ležej šlau.

V Plocovi hiši si gnes leko Muzej rezijanski lidi poglednemo. V domanjoj rejči njemi Muzeo tih rozajanskih jidi pravijo. Gnako se društvo tó zové, stero brigo ma, ka se vse staro ta ne pozabi. Najbole skrb za rejč, naute pa folkloro majo.

staroj šegi se po meši malo v krčmej trbej dojsesti. Krčme več nega. Zaprav, v turističnoj sezoni una svoje dveri goropre, gda se turisti v njau napautijo, najbolje tisti, ka po pla-

lejpe krajine Rezije pripovejda, v steroj vsigdar ostanéš, gda gnauk prejk nauči si v posteli doj ležeš, nam tadale pripovejda. Lipa (lejpa) je za domanje lidi bila pa ostanola tó. Je

Lejs se je odavo, foringaške so bili, na bistri potokaj so mlini mleli. Od toga nam lejpi ram držine Ploc ranč v vesi Solbica kaj več vöovadi. Ta držina že stau pa stau lejt v vesi živé.

v slejgnjoj vesi »diržala«. Ranč tak je z nautami tó, nauta gnako dé, rejč pa se od vesi do vesi malo vömini. Vse tau se godi v dolini, v steroj ranč 1000 lüdi ne živé. Skrak toga pa druga

ČAS NAUVOGA NARODJENJA, ŠTERI NAS RANČ TAK OČISTI

Sprtoleti, gda se narava na nauvo prebidjava, človek tō rad očisti vse kauli sēbe. Ništerna njegva dela so praktična, druga pa magična. Vse pa so povezana z veukim kédnom, z dnevi kauli vūzma. V naši novinaj ste že dosta leko šтели o šegaj v slovenski krajinaj, zdaj vas zatok zovēmo, ka malo vkūper poglednemo, kak so nekda vūzenek svetili naši sausedge Madžari.

Kak vejmo, na *veuki četertek* enjajo zvoniti, ka prej »zvoni v Romo odidejo«. Takšoga ipa so meli šegau v ništerni vogrski krajinaj »biti ali žgati Pilatuša«, ka je bilau larmanje prauti hūdim dūjom. Mlajši so v cerkvi tukli po stolicaj, na ništerni mejstaj pa po lese- ni ladaj pred cerkvov, kak liki bi bīli Pilatuša. Indrik so té dēn zvali »zelēni četertek«, vej so pa samo špenot ali mlade koprive geli, ka bi pauv dober biu.

Na *veuki petek* so Madžari nej pekli krū, ka bi ovak iz njega kamen grato, de so pa odjen tō nej vužigali. Tau je bilau ranč tak dojazpovōdano, ka bi delali z marov, vej bi tau nesrečo prineslo. Na Moldavskom so nej nutvpre- gali konje, ka bi stvarine ovak prej betežne gratale, v vesi Bori na Slovaškom pa je bilau vrnau naaupek: takšoga reda so svinjē na pašo vōgnali. V županiji Békés so krumple najraj na veuki keden sadili, v županiji Szolnok pa ranč obratno: takšoga ipa so nej vlačili brano, ka bi pšenica nej posenila.

Voda je mejla v tej dnevaj mauč prauti betegom, vse je očistila, pricomprala je rodovitnost. Brodili so, ka če se štoj eške pred zrankom skaupa, ga ne zaodi nikši beteg. V županiji Szolnok so se dek- le na veuki petek zatok mujvale, ka bi lepše gratale pa bi nej mele šplinte, na pauti do stūdenca in med mujvanjom pa so nika nej sme- le gučati. (V županiji Pest so takšo vodau zvali »zla-

ta voda«.) V Szegedi so se dek- le česale pod vrbami, ka bi jim zrasli dugi vlaské.

V nauči z veukoga petka na *veuko soboto* so dek- le

gnoj s štale, nej so vkūpmeli pa šivati je tō nej bilau slo- baudno. Geli so takšo gesti kak mi, Slovenci: vūzensko šunko, vrtanek, dajca, vse

Šega zalejvanja na vūzenski pondejlek je poznana med Slovaki, Čehi, Ukrajinci in Polaki tō, de je pa gvūšno, ka smo se go mi v Porabji navčili od Madžarov

šatrivale: cejli den so se postile, večer so se mujle, de so si pa obraz nej obrisale. Brisačo so djale pod vankiš – tisti legén, šteri jim je v senjaj obriso obraz, je grato njini mla- doženec. Gda so zrankoma oprvim zvonili, so vertinje v krajini Jászszág z meklaup stenau mele in kričale: »Kače, žabe, vkraj idite!« Ovak je tō vsikdar vūzenek biu čas za veuko čiščenje, takšoga reda so z vapnon obejlili stené tō. Inda svejta so gnauk na leto, na vūzem vužgali nauvi odjen. Pepeu, šteri je austo s svēčanoga odnja, so odnesli vō na njive, ka aj bi nej prišla toča in ka bi zemla rodila.

Na *vūzensko nedelo* so Madžari trnok dosta šeg držali. Kak za druge veuke svetke, so nej kūjali, nej so vōodnesli

tau (pa vino tō) so prva nesli svečat v cerkev. Palócke so meli šego, ka so edno posvečano dajce zrezali na telko talov, kelko članov je mejla držina – če bi zablaudili, aj jim na pamet pride, s kom so vūzensko dajce geli. Ka je ostalo od svēčane ráne, je trbōlo ponūcati. Ništerni so čonto svēčane šunke obesili na sadno drejvo, ka bi dobro rodila, v županiji Zemplén pa so drtinje svēčanoga vrtanka dali kokaušom, ka aj bi dosta nesle.

S svoji mlašeči lejt se dobro spominamo šege »zelena vejka«, gda dvej dekli z ro- kami napravita »dveri«, pod šterimi druge dek- le potūldje- no prejkstapajo (»Būjj, būjj, zōld ág«). Na Sekeljskom je mejla ta zelena vejka drugo

znamenje: bila je kak indrik majpan. Vsakši poje- je za veuki keden okinčo edno ze- leno vejko pa go djau na dveri dek- le, štera se ma je vidla. Če je edna dekla nika nej dobila, je pomenilo, ka se je lagvo po- našala in je nej mejla lūbina. Največ šeg majo Madžari gvūšno za *vūzenski pondej- lek*. Inda svejta so legēge na silo odvlekli dek- le k stūden- ci ali kopanji, pa je zalejali z več kanklami mrzle vodé. Pri reki Ipoly so meli podje takšo šego, ka so pri vsakšoj iži, gde je živejla dekla, vkūppobrali 8-10 dajec. Na ednom mesti pa so dobili špek in so si tam leko spekli omleto. Lopinje dajec so raztrausili pred ižov tiste dek- le, na štero so čemer- ni bili. Eške samo potom toga so se napautili zalejvat.

Inda svejta so zvekšoga samo k deklam ojdli zalejvat, včas- i pa so mlade žene tō dobile za šinjek. Zalejvanje z denečov vodauv je grata- lo šega eške samo po prv- o svetovnoj bojni. V županiji Pešt so podje dek- le oprvim zalejali z vodauv in gda so se prejkzravna- le, so je zalejali eške s kōlninom. V sōvern- om Prekodonavji so dek- le bole s krpačom bīli, ka bi zdrave in friške ostale, tau šego pa so venak od bližanji Slova- kov prejkvzeli.

Podje so za dar skor vse- posedik remenke (redeča dajca) dobili, štere so spoj- stari simboli rodovitnosti, v kršćanjskoj vōri pa simboli goristanenja. Največkrat so je pofarbali z lūkom, de so pa na priliko za žuto farbo nūca- li skaurdjo divdji djablan ali za sivo farbo liste od leče. Gda so remenke kinčali, so nūca- li vausk ali pa so je škrabali. Flajсни kovački majstri so prazna dajca »podkavali« tō. Mlajši so se radi špilali z re- menkami. Dva sta si stala na- prauti in kloncnila z dvōma dajcoma – šteroma se je nej strlo, je od drugoga daubo str- to dajce. V ednoj drugoj špili

dajce klonckajo s penezom in če ga nekak ne stere, zgibi penez pa dajce tō. Remenke so bile ovak lūbezenski dar, de so je pa davale botre svo- jim kršćencom ranč tak. V 19. stoletji so dojspisali, ka bi po- jep za cejlo leto zgūbo volau do dela, če bi svojoj dekli za vūzem nej kūpo nauve redeče ali žute čizme.

Za vūzensko nedelo in vūzen- ski pondejlek so že leko bale tō držali. V županiji Szabolcs so mogli cejlo ceringo plača- ti podje, dek- le pa so na ples prišle gauloglave, v bejlom gvanti. Z vūz- mom je prišo- cajt za gostūvanja ranč tak. *Vūzenski tore- k* je biu čas za »obratno zalejvanje«. Podje so se nej pokisili prejk vesi titi, na njive so leteli ozajek za gračenki. Dek- le so stale na bejdvej stranaj pošti- je in če se je eden poje- ali moški s kau- lami nimo pelo, je fejst gorp- lačo. *Bejla nedela* je bila slej- djen den vūzenski svet- kov, en keden za vūzenskov nedelov. Takšoga reda so si dek- le med sebov obečale pa- daštvo. Z malimi dekličinami so svojim padaškinjam posla- le edno sklejco z vrtnakom in vinom (»mátkatál«) in je tak prosile, aj baudejo botre njini bodauči detet.

Iz bogate vogrske tradicije vūzenski svetkov so do gnes gorostali zalejvanje, remen- ke in davanje darov. Eške gnesnedén se ge- j šunka in kūjana dajca, v ništerni krajinaj držijo vūzenske plese tō. Vse té šege so trnok lejpe, de so pa vnauge med njimi nej naše. Tak ka, če že naši mlajši na vūzenski pondejlek odijo dek- le zalejvat, donk ne pozabimo na naše, slovenske šege tō nej. In če že rejsan ne piknemo mačice na vsakši ki- keu svoje njive, na veuko so- boto donk parkrat vužgimo možare in strejlajmo. Mabiti pa tau vkrajzaženē vse hūde dūje.

-dm-

ilustracija: Marija Kozar

RAZGIBAJMO MOŽGANE

SKANDINAVSKA KRIŽANKA

V **četrtek 4. aprila** bo oddaja Slovenski utrinki na sporedu **TV Slovenija 1** ob **14.30**. Ponavljanje magazina bo na sporedu **TV Slovenija 3** v **nedeljo 7. aprila** ob **19.35**. Oddajo si lahko kasneje ogledate na spletnem naslovu:

<https://www.rtvslo.si/tv/oddaja/84>

Pridružite se nam pred zasloni!

TV SPORED

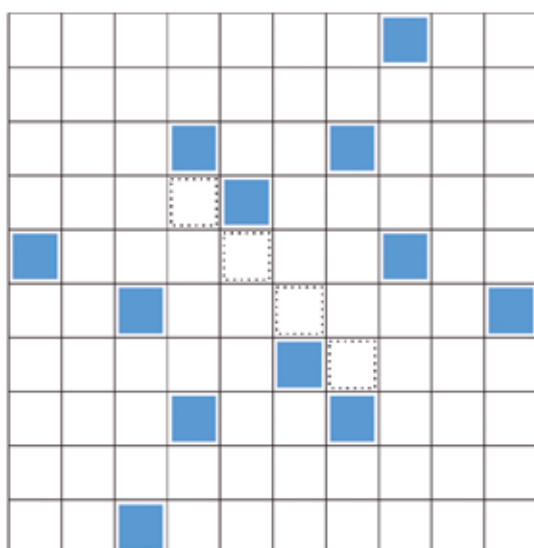
Na naslednji povezavi najdete pregleden spored
TV Slovenija 1 in Slovenija 2 za izbran dan:
<https://tvspored.delo.si/>

					AVTOR: MATJAŽ HILADNIK	NEVYO- BODEN ČLOVEK V TUJI LASTI	OSTRIVEC	OSKRBNIK MUL	ČEBELJI PANJ	STVAR, PREDMET	DREVORED	BIATLONEC FAK
					JAPONSKI VOJAŠKI PLEMIČ							9
					HAVAJSKA KITARA					3		
					MANUŠI ŽULJ							
					7. GRŠKA ČRKA	4			DUŠEVNO UGODJE, OMAMA	JAMIE OLIVER VELIKA BOLNIŠ- NICA		
					KITAJSKI DRŽAVNIK CETUNG							
POMOČ: ANAND ERIOKA MAG NERO	PTUJSKA PUSTNA SEMA	ČLOVEK, KI OČITA NAPAKE	IGRA Z GIBI, MIM	MARIJAN NOVINA		DEL OBLAČILA ČEZ ROKO IT. IGRALEC (FRANCO)	8					2
VELIK KMETJSKI STROJ				BRUCE LEE			PETER LOVŠIN				ROM	UBRANO SOZVOČJE VEČ TONOV
							POHORSKO SMUČIŠČE					
UČNO SREDSTVO		6			TRETJA BEETHOV- NOVA SIMFONIJA PRITIŠK						1	
GLAVNO MESTO ITALIJE				ČAROVNIK	TRETJI PRIMEREK MNOŽINSKI OSEBNI ZAIMEK							
STROKOV- NJAK ZA ETIMO- LOGIJO						5		PESNIK GRUDEN				
								UMBERTO NOBILE				
SLAB, SKRIVEN NAMEN							ČEBULAR					
PISEK TRAGEDIJ, TRAGED						INDUSKI ŠAHOVSKI VELEMOJ- STER (VŠ- VANJA(AN)						7

Končna rešitev:

1	2	3	4	5	6	3	7	8	3	2	9	3
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

ŠTEVILSKA KRIŽANKA

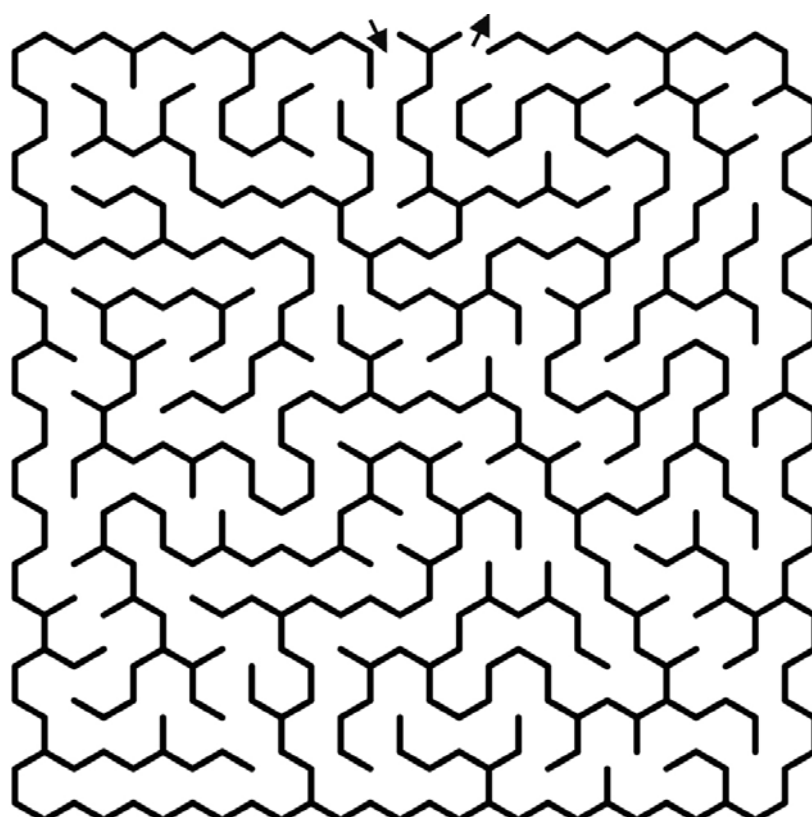

S kombiniranjem razvrstite spodnje številke v križanko, tako da se bo vse pravilno križalo in izšlo. Ob pravilni rešitvi boste na označenih poljih dobili leto rojstva smučarja Jureta Franka (rojen 28. marca).

14 - 29 - 33 - 34 - 35 - 46 - 76 - 79 - 82 - 89 - 476 - 478 -
482 - 512 - 514 - 587 - 749 - 787 - 1241 - 2629 - 4711 -
9252 - 9254 - 9772 - 14443 - 33711 - 36772 - 37916 -
43412 - 49681 - 349456 - 486533 - 912952 - 982328 -
9737538 - 9842212 - 2636149437 - 3348432851 -
4927218757 - 7687943794

ŠESTEROKOTNI LABIRINT

GREGORJEVO ZALJUBLJENO, KO ŽENIJO SE PTICE ...

Na gregorjevo je iz gornjeseniškega vrtca odmevala tale pesmica:

Gregorjevo zaljubljeno,
ko ženijo se ptice,
lastovke, sinice
in še mnoge druge ptice.

Gregorjevo zaljubljeno –
ta dvanajsti marec,
od zaljubljenosti se je vnel,
iz pomladi je privrel.

12. marca smo z otroki v vrtcu
obujali stari slovenski običaj,

ki mu pravimo tudi slovensko valentinovo. Vendar tega običaja ne povezujemo le z

zaljubljeni, ampak ima tudi drugačno vlogo. Nekoč se je na ta dan začela pomlad, saj se po ljudskem izročilu takrat ženijo ptice. Na predvečer gregorjevega pa naj bi po vodi spuščali ladvice z ognjem, tako bi voda s seboj odnesla ogenj, vse slabo, vse skrbi in zimo. V upanju, da bo voda tudi pri nas odnesla vse slabo, skrbi in zimo, smo z otroki v vrtcu

Gornji Senik izdelali gregorčke. Vsak otrok je izdelal svojega ptička in ladjico. Na dan

praznika nas je presenetil dež, zato smo se spuščanja naših gregorčkov po vodi lotili nekaj dni kasneje ter tako pozdravili prihod sonca in pomladi na prvi pomladni dan. Kljub dežju pa smo ta dan primerno razpoloženju okrasili vrtec z različnimi izdelki, peli pesmice, zaplesali in pozdravili prve spomladanske cvetlice.

Lara Tivold

Bence Kukor, 6 let, slovenska skupina Zvezdice

Lena Mesics, 6 let, slovenska skupina Zvezdice

Porabje

Tednik Slovencev na Madžarskem
Izhaja vsak četrtek

Založnik
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Nikoletta Vajda-Nagy

Naslov založnika in uredništva
H-9970 Monošter/Szentgotthárd, Gardonyijeva ul. 1
T: 0036 94/380 767
E: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk
TOPnet, d. o. o.
Kupšinci 49d, 9000 Murska Sobota, Slovenija

Časopis podpira: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika Vlade Madžarske, oddelek za
narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem
ter Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v
zamejstvu in po svetu.

Letna naročnina za Madžarsko 2.600 HUF,
za Slovenijo 22 EUR, za druge države 52 EUR oz. 52 USD.

Številka bančnega računa:
HU75 11747068 20019127 000000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

Porabske litere

Zveza Slovencev na Madžarskem ter Slavistično društvo
Prekmurja, Prlekije in Porabja
razpisujeta nagradni literarni natečaj
za pripadnike slovenske narodne skupnosti na
Madžarskem
Porabske litere 2024.

Literarni natečaj je namenjen trem kategorijam prijaviteljev:

- I. kategorija: učenci osnovnih šol,
- II. kategorija: srednješolci in študentje,
- III. kategorija: odrasli.

Vabimo vse zainteresirane, da se udeležijo natečaja in pošljejo pesmi, proza ali dramska besedila. Prispevki so tematsko neomejeni, prijavitelji so pri izbiri teme svobodni.

Za pesemska besedila velja, da prijavitelji pošljejo najmanj pet pesmi. Pri proznih besedilih bo žirija poleg klasičnih žanrov (črtica, kratka proza, novela, povest, roman) upoštevala tudi potopisno, reportažno in spominsko prozo, pri dramskih besedilih pa vse žanre.

Prispevki so lahko napisani v knjižni slovenščini ali v »domanjoj rejči« – porabščini.

O dobitnikih nagrad v vsaki kategoriji bo odločala tričlanska žirija, ki jo sestavljajo po dva predstavnika Slavističnega društva Prekmurja, Prlekije in Porabja ter predstavnik Zveze Slovencev na Madžarskem. Odločitev žirije je dokončna.

Nagrade znašajo:

- I. kategorija: prva nagrada 300 €, druga nagrada 200 €, tretja nagrada 100 €;
- II. kategorija: prva nagrada 300 €, druga nagrada 200 €, tretja nagrada 100 €;
- III. kategorija: prva nagrada 500 €, druga nagrada 300 €, tretja nagrada 200 €.

V prvi kategoriji prejmejo nagrado v višini 200 € tudi mentorji nagrajenih učencev.

Prijavitelji naj svoje prispevke pošljejo v treh natisnjenih izvodih ali v elektronski obliki najpozneje do 30. septembra 2024 na naslov: Zveza Slovencev na Madžarskem, Gardonyijeva ulica 1, 9970 Monošter/Szentgotthárd oz. andreakovacs967gmail.com ali porabje@gmail.com s pripisom »Literarni natečaj Porabske litere«. Prispevki naj bodo opremljeni z imenom in priimkom ter naslovom prijavitelja. Prispevki osnovnošolcev naj vsebujejo še podatke o mentorju/ici. Tipkopisov ne vračamo, ampak bodo shranjeni v arhivu Zveze Slovencev na Madžarskem. Prijavitelji dovoljujejo objavo svojih prispevkov v časopisu Porabje in v Porabskem koledarju.